

Изборна кампања политичких партија грубо игнорише економску стварност Србије. Политичке партије изнова показују грађанима, да иако са њима деле исти простор, не живе у истом свету. Домаћа економска фактографија је, одмерено речено, катастрофална. Не постоји ниједан економски показатељ који би давао повода за оптимизам.

Вишегодишњи тренд опадања броја запослених наставља се и у 2008. години. Све мање људи има стално запослење и тај број је месецима испод нивоа од два милиона. Проблем незапослености би био још тежи да нема одлива радне снаге у иностранство (у правилу најшколованије) – емиграција је ефикасан инструмент српске политике запошљавања. Политичка елита као да је задовољна таквим трендовима будући да у изборној кампањи емиграција није тема.

Инфлација расте из месеца у месец и тренутно је 13,6 процената (март 2007 – март 2008). Трговински дефицит се последњих месеци креће око невероватних милијарду долара месечно. Економски колапс се одлаже сталним растом задуживања и продајом државне имовине. У Србији се мало инвестира и много троши – то се односи и на државу и на грађане.

Политичка нестабилност и међународна финансијска криза отежавају ситуацију, али су основни економски проблеми домаћег порекла. Реч је о лошој економској политици и о недостатку било какве дугорочне економске стратегије. Каква решења се данас нуде у изборној кампањи?

У моди је гемишт конфузних идеја у чијем је центру смањивање пореза свих врста, поготово пореза на плате. Магични рецепт је савршен. Снижавање пореза на плате обара цену радне снаге, а тиме и трошкове производње. Предузећа постају конкурентнија, тражња за њиховим производима расте, а са тражњом и производња. Повећана производња подстиче запошљавање радне снаге – порески приход који је изгубљен због нижих пореских стопа биће надокнађен већим бројем запослених који ће плаћати порез. Овај механизам је сјајан на папиру, али у правилу, лош у пракси. Буџетска

каса се празни одмах, а позитивни ефекти, ако уопште и дођу, стижу прекасно.

Олако се обећава и драстично смањење учешћа јавне потрошње у БДП-у. Ово подразумева драстично реално смањивање буџетске потрошње, али се (мудро) не наводе буџетске ставке на којима ће се направити те спектакуларне уштеде. Утисак је да су све квантификације дате не на бази анализе, већ онако „од ока”.

Нове идеје су у вези са селективним снижавањем или чак укидањем царина. Овакве мере имају смисла у државама са солидном привредом која послује у презаштићеном економском простору. Цене робе на локалном тржишту су превисоке, јер друге понуде осим домаће нема. Како високе царине елиминишу инострану конкуренцију, локална предузећа нису под притиском да подижу продуктивност или да извозе. Тада је отварање тржишта иностраној конкуренцији разумна мера, ако се процес спроводи поступно. У Србији, смањење царина би наше гиганте у производњи аутомобила, електронике, беле технике, хемијске и прехранбене индустрије, обуће и одеће натерале да мало живну – када би их било.

Политичка елита игнорише и опасне сигнале који стижу са светског тржишта. Цене енергије и хране ће наставити да расту или ће остати на веома високом нивоу. Одговорна држава би морала припремати грађане за нова, још тежа времена. Логичне мере би, на пример, морале ићи у правцу смањивања броја приватних аутомобила и јачања свих облика јавног транспорта. Европа то одавно покушава да спроведе. У Србији је тим лакше што аутомобилске индустрије више нема, па нема ни радних места у вези са њом, која би требало штитити. Предлог из кампање о увођењу пореских и царинских олакшица за куповину иностраних аутомобила не може се рационално објаснити у контексту српске економске стварности. Задатак политичке елите јесте да гледа у будућност и државу припрема за нове изазове.

Проблеми домаће економије нису узроковани високим порезима, још мање високим царинама. Њихово смањење би додатно подстакло потрошњу, инфлацију, задуживање грађана и увоз. У том процесу, буџетски дефицит и спољна задуженост би још више порасли. Ниски порези су само један од услова привлачења иностраног капитала, али никако најважнији. Много важнији су квалитетна инфраструктура, квалитетна радна снага и стабилан правни и порески систем.

За малу и запуштену земљу, приоритет су инвестиције у саобраћајну инфраструктуру и

енергетику, пре свега електропривреду. Када приватних инвеститора нема, а нема их, држава мора инвестирати. Важно је разумети да није свеједно која и чија средства ће се користити у том процесу. Приватизациони приходи су први извор из кога би се велики пројекти морали финансирати. Други извор би морале бити обвезнице које би издавала државна предузећа и држава. Само инвестиције финансиране из домаћих извора дају шансу домаћим извођачима. Само се на великим пројектима могу регенерисати или створити велика домаћа предузећа – другог начина нема. Када се пројекти финансирају иностраним кредитима, за њих се морају расписивати међународни тендери. На њима, домаћа предузећа уништавана ратом, санкцијама али и економском политиком, немају никакве шансе. Ако им држава не пружи шансу, нико други неће. Овакав концепт неспорно ограничава тржишну утакмицу, али би од њега Србија имала користи.

[објављено: 22/04/2008, Политика]